

STAATSCOURANT

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Nr. 14889

4 juni

2015

Advies Raad van State betreffende het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur, houdende regels over facturen en verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten van energie in verband met de implementatie van richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie)

Nader Rapport

's-Gravenhage, 19 mei 2015
WJZ / 15037098

Aan de Koning

Nader rapport inzake het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur, houdende regels over facturen en verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten van energie in verband met de implementatie van richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie)

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw kabinet van 6 februari 2015, nr. 2015000194, machtigde Uwe Majesteit de Afdeling advisering van de Raad van State haar advies inzake het bovenvermelde ontwerp van een algemene maatregel van bestuur rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 12 maart 2015, nr. W15.15.0023/IV, bied ik U hierbij aan.

1. De Afdeling adviseert om toe te lichten hoe het zinsdeel 'en moet de factureringsinformatie ten minste om het kwartaal beschikbaar worden gesteld, op verzoek of ingeval de consument gekozen heeft voor elektronische facturering, zo niet tweemaal per jaar' van artikel 1.1, eerste volzin, van Bijlage VII van de richtlijn 2012/27/EU (hierna: de richtlijn) is geïmplementeerd in het ontwerpbesluit. Aan dit advies is gevolg gegeven door de toelichting op artikel 7 van het ontwerpbesluit en de implementatietabel aan te passen.
2. De Afdeling adviseert om nader toe te lichten hoe artikel 10, tweede lid, eerste alinea, tweede volzin, en tweede alinea, aanhef en onder b van de richtlijn is geïmplementeerd. Aan dit advies is gevolg gegeven door paragraaf I.3 van de toelichting aan te passen.
3. De Afdeling adviseert om nader toe te lichten of de leveranciers van energie in staat worden geacht onmiddellijk gevolg te geven aan het besluit. Met inachtneming van dit advies is in artikel 16 van het ontwerpbesluit vastgelegd dat het besluit op een vaste datum, namelijk 1 juli 2015, in werking treedt.
4. De redactionele opmerkingen zijn overgenomen.
5. Tot slot is van de gelegenheid gebruik gemaakt om een reparatiewijziging door te voeren in het Besluit stimulering duurzame energieproductie.

Ik moge U hierbij het gewijzigde ontwerpbesluit en de gewijzigde nota van toelichting doen toekomen en U verzoeken overeenkomstig dit ontwerp te besluiten.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp.

Advies Raad van State

No. W15.15.0023/IV
's-Gravenhage, 12 maart 2015

Aan de Koning

Bij Kabinetsmissive van 6 februari 2015, no.2015000194, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Economische Zaken, bij de Afdeling advisering van de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt het ontwerpbesluit, houdende regels over facturen en verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten van energie in verband met de implementatie van richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie), met nota van toelichting.

Het ontwerpbesluit strekt tot implementatie van richtlijn 2012/27/EU (hierna: de richtlijn).[1] Het besluit stelt eisen aan de facturen en verbruiks- en kostenoverzichten die energieleveranciers moeten versturen met het doel de energie-efficiëntie bij eindgebruikers te stimuleren.

De Afdeling advisering van de Raad van State adviseert het ontwerpbesluit vast te stellen, maar acht op onderdelen een nadere motivering of aanpassing van het voorstel aangewezen. Haar opmerkingen hebben in het bijzonder betrekking op onduidelijkheid of de richtlijn op alle relevante onderdelen juist en volledig is geïmplementeerd.

1. Beschikbaarheid van factureringsinformatie

Artikel 1.1, eerste volzin, van Bijlage VII van de richtlijn bepaalt:
'Om eindafnemers in staat te stellen hun eigen energieverbruik te regelen, moet er ten minste eenmaal per jaar op basis van het werkelijke verbruik worden gefactureerd, en moet de factureringsinformatie ten minste om het kwartaal beschikbaar worden gesteld, op verzoek of ingeval de consument gekozen heeft voor elektronische facturering, zo niet tweemaal per jaar.'
Volgens de implementatietabel is dit artikel geïmplementeerd door artikel 2 van het ontwerpbesluit:
'Een energieleverancier of een leverancier van brandstof verstrekt ten minste eenmaal per jaar een factuur aan een eindafnemer voor de afgenomen energie of voor de afgenomen brandstof.'
Het zinsdeel 'en moet de factureringsinformatie ten minste om het kwartaal beschikbaar worden gesteld, op verzoek of ingeval de consument gekozen heeft voor elektronische facturering, zo niet tweemaal per jaar' is echter niet geïmplementeerd.

De Afdeling adviseert in de toelichting op het bovenstaande in te gaan en zo nodig het voorstel aan te passen.

2. Gedetailleerde gegevens over het gebruik

De richtlijn[2] bepaalt:
'Meters die zijn geïnstalleerd in overeenstemming met de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG maken accurate factureringsinformatie op basis van feitelijk verbruik mogelijk. De lidstaten zorgen ervoor dat de eindafnemer gemakkelijk toegang krijgt tot aanvullende informatie over het verbruiksverleden, aan de hand waarvan hij zelf tot controle kan overgaan. Aanvullende informatie over het verbruiksverleden omvat: (...) b) gedetailleerde gegevens over het verbruik volgens de gebruiksperiode voor elke dag, week, maand en elk jaar. Deze gegevens worden de eindafnemer beschikbaar gesteld op het internet of op de meterinterface, over een periode van ten minste de voorgaande 24 maanden, of over de periode sinds de aanvang van het leveringscontract, indien dit korter is.'

De toelichting vermeldt met betrekking tot dit voorschrift van de richtlijn dat voor consumenten al geregeld is dat netbeheerders op verzoek van een consument gedetailleerde gegevens beschikbaar stellen aan derden (artikel 26ab, vierde lid van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 13b, vierde lid, van de Gaswet). De consument kan kiezen welke partij de beschikking krijgt over zijn meetgegevens, zodat deze partij op basis van deze gegevens energiebesparingsadvies op maat kan geven. Daarom is het niet nodig om op dit moment aanvullende regels te stellen, aldus de toelichting.[3]

---

1 Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PB L 315 van 14 november 2012).
2 Artikel 10, tweede lid, eerste alinea, tweede volzin, en tweede alinea, aanhef en onder b.
3 Toelichting, paragraaf 3.

De hierboven weergegeven bepaling van de richtlijn schrijft echter niet voor dat op verzoek van een consument gedetailleerde gegevens beschikbaar kunnen worden gesteld aan derden, maar dat de eindafnemer gemakkelijk toegang krijgt tot aanvullende informatie over het verbruiksverleden, aan de hand waarvan hij zelf tot controle kan overgaan. Niet duidelijk is door middel van welk wettelijk voorschrift is geregeld dat de eindafnemer toegang krijgt tot de aanvullende informatie over het verbruiksverleden. Artikel 26ab, vierde lid van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 13b, vierde lid, van de Gaswet bevatten geen voorschrift in dit verband.

De Afdeling adviseert in de toelichting op het bovenstaande in te gaan en zo nodig het voorstel aan te passen.

3. Inwerkingtreding

Het besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst. Deze inwerkingtredingsbepaling houdt verband met het feit dat de implementatietermijn al ruimschoots is verstreken.[4] De toelichting motiveert echter niet of de leveranciers van energie ook in staat moeten worden geacht onmiddellijk gevolg te geven aan het besluit.

De Afdeling adviseert in de toelichting op het bovenstaande in te gaan.

4. De Afdeling verwijst naar de bij dit advies behorende redactionele bijlage.

De Afdeling advisering van de Raad van State geeft U in overweging in dezen een besluit te nemen, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

De vice-president van de Raad van State,
J.P.H. Donner.

[4] Toelichting, paragraaf 10.

Redactionele bijlage bij het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State betreffende no. W15.15.0023/IV

– In artikel 13 ‘Elektriciteitswet’ vervangen door: Elektriciteitswet 1998.
– In artikel 16 na ‘Staatsblad’ invoegen: waarin het wordt geplaatst.
– De implementatietabel meer accuraat opstellen.

Tekst zoals toegezonden aan de Raad van State: Ontwerpbesluit van ....., houdende regels over facturen en verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten van energie in verband met de implementatie van richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Economische Zaken van 3 februari 2015, nr. WJZ / 15008591;

Gelet op de artikelen 10 en 11 van Richtlijn (EU) nr. 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van de Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315), de artikelen 4 en 5 van de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie, de artikelen 95lb en 95lc van de Elektriciteitswet 1998, de artikelen 42b en 42c van de Gaswet en artikel 8b van de Warmtewet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van ....., nr. JZ/.....);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Economische Zaken (nr. WJZ / .....);

Hebben goedgevonden en verstaan:

§ 1. Begripsbepalingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:
eindafnemer: een afnemer als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie;
elektriciteitsmeter: kilowattuurmeter als bedoeld in bijlage MI-003 van de richtlijn meetinstrumenten;
energieleverancier: leverancier van gas als bedoeld in artikel 1, onderdeel ah, van de Gaswet, van elektriciteit als bedoeld in artikel 1, onderdeel f, van de Elektriciteitswet 1998, van warmte als bedoeld in artikel 1, onder h, van de Warmtewet, of van koude;
gasmeter: gasmeter als bedoeld in bijlage MI-002 van de richtlijn meetinstrumenten;
leverancier van brandstof: leverancier van brandstof, niet zijnde een energieleverancier;
richtlijn meetinstrumenten: richtlijn (EG) nr. 2004/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende meetinstrumenten (PbEU 2004, L 135);
warmtemeter: meter als bedoeld in bijlage MI-004 van de richtlijn meetinstrumenten.

§ 2. Factuur

Artikel 2

Een energieleverancier of een leverancier van brandstof verstrekt ten minste eenmaal per jaar een factuur aan een eindafnemer voor de afgenomen energie of voor de afgenomen brandstof.

Artikel 3

1. Een energieleverancier of een leverancier van brandstof stelt de factuur op in duidelijke en begrijpelijke taal.

2. Op verzoek van een afnemer verstrekt een energieleverancier of een leverancier van brandstof nadere uitleg over de totstandkoming van de factuur.

Artikel 4

1. Een factuur van een energieleverancier bevat:
   a. de periode waarop de factuur betrekking heeft;
   b. de totale hoeveelheid afgenomen energie in de betreffende periode;
   c. de totale kosten voor de afgenomen energie in de betreffende periode;
   d. de verbruiksafhankelijke kosten voor de afgenomen energie in de betreffende periode;
   e. de verbruiksonafhankelijke kosten voor de afname van energie in de betreffende periode;
   f. in voorkomend geval de totale hoeveelheid door een eindafnemer aan het net geleverde energie in de betreffende periode;

g. in voorkomend geval de overeengekomen prijs voor de aan het net geleverde energie in de betreffende periode;
h. in voorkomend geval de netto hoeveelheid door een eindafnemer verbruikte energie in de betreffende periode;
i. in voorkomend geval de kosten voor de netto hoeveelheid afgenomen energie in de betreffende periode.

2. Het eerste lid, onderdelen a, b, en c, is van overeenkomstige toepassing op een factuur van een leverancier van brandstof, voor zover de desbetreffende gegevens beschikbaar zijn.

Artikel 5

Een energieleverancier of een leverancier van brandstof die een factuur baseert op meetgegevens die door een eindafnemer worden uitgelezen, baseert een factuur alleen op het geschatte verbruik als een eindafnemer niet tijdig de meetgegevens mededeelt.

§ 3. Verbruiks- en indicatief kostenoverzicht

Artikel 6

Een energieleverancier verstrekt ten minste een keer per jaar een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht aan een eindafnemer.

Artikel 7

1. Een leverancier van gas of van elektriciteit verstrekt ten minste iedere twee maanden een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht aan een eindafnemer van gas of van elektriciteit die beschikt over een op afstand uitleesbare gas- of elektriciteitsmeter die op afstand wordt uitgelezen. Op verzoek van een eindafnemer kan de frequentie worden verlaagd.

2. Een leverancier van warmte of van koude verstrekt ten minste iedere twee maanden een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht aan een eindafnemer van warmte of van koude die beschikt over een op afstand uitleesbare warmte- of koudemeter die op afstand wordt uitgelezen door middel van een signaal dat verder draagt dan 250 meter. Op verzoek van een eindafnemer kan de frequentie worden verlaagd.

Artikel 8

Een leverancier van brandstof verstrekt voor zover dit mogelijk is een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht bij een factuur, bij een overeenkomst, bij een transactie of bij een ontvangstbewijs aan een eindafnemer.

Artikel 9

1. Een energieleverancier of een leverancier van brandstof stelt het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht op in duidelijke en begrijpelijke taal.

2. Een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht heeft betrekking op de individuele situatie van een eindafnemer.

3. Op verzoek van een eindafnemer verstrekt een energieleverancier of een leverancier van brandstof nadere uitleg over de totstandkoming van een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht.

4. Een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht bevat geen betalingsverzoek.

Artikel 10

1. Indien één keer per jaar een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht wordt verstrekt, bevat het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht:
   a. de periode waarop het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht betrekking heeft;
   b. de gegevens, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b tot en met i;
   c. het standaard jaarverbruik van de eindafnemer;
   d. indien dit mogelijk en nuttig is een vergelijking van het energieverbruik met het energieverbruik van een gemiddelde eindafnemer uit een vergelijkbare verbruikerscategorie;
   e. indien dit mogelijk is een vergelijking, bij voorkeur in grafische vorm, van de onder artikel 4,

eerste lid, onder b bedoelde gegevens, met dezelfde gegevens uit dezelfde periode van het voorgaande jaar;
   f. de contactinformatie en de internetadressen van consumentenorganisaties of soortgelijke organisaties die informatie verstrekken over energiebesparende maatregelen, over vergelijkende verbruiksprofielen of over objectieve technische specificaties van energieverbruikende apparatuur.

2. Indien meer dan één keer per jaar een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht wordt verstrekt, bevat het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht:
   a. de periode waarop het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht betrekking heeft;
   b. de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder c tot en met f;
   c. de gegevens, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, f en h;
   d. een reële indicatie van de kosten, bedoeld in artikel 4, onder d en i;

3. Het eerste en het tweede lid zijn niet van toepassing op een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht van een leverancier van brandstof, indien de desbetreffende gegevens niet beschikbaar zijn.

4. Een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht hoeft niet te bestaan uit:
   a. het standaard jaarverbruik van de eindafnemer, indien het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht gelijktijdig met een factuur wordt verzonden;
   b. het standaard jaarverbruik van de eindafnemer, de periode waarop het verbruiks- en indicatief kostenoverzicht betrekking heeft en de gegevens bedoeld in het eerste lid, onder b, of het tweede lid, onder a, c en d, indien dit overzicht gelijktijdig met de factuur wordt verzonden en betrekking heeft op dezelfde periode als de factuur.

Artikel 11

Een energieleverancier vermeldt op een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht van een eindafnemer als bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de Gaswet, of artikel 95a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, die beschikt over een op afstand uitleesbare gas- of elektriciteitsmeter die op afstand wordt uitgelezen, de hoeveelheid energie die is afgenomen volgens ieder verbruiks- en indicatief kostenoverzicht in de afgelopen 36 maanden of in de periode van het leveringscontract.

§ 4. Informatie-uitwisseling

Artikel 12

Op verzoek van een eindafnemer verzendt een energieleverancier of een leverancier van brandstof een factuur of een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht naar de desbetreffende eindafnemer langs elektronische weg.

Artikel 13

1. Op verzoek van de eindafnemer van elektriciteit of van gas, niet zijnde een afnemer als bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de Gaswet of artikel 95a, eerste lid, van de Elektriciteitswet, verstrekt een netbeheerder de verbruiksgegevens aan een door een eindafnemer aangewezen aanbieder van energiediensten.

2. Op verzoek van de eindafnemer van brandstof, warmte of koude verstrekt een energieleverancier of leverancier van brandstof de beschikbare facturen en de verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten aan een door een eindafnemer aangewezen aanbieder van energiediensten.

§ 5. Kosten

Artikel 14

Een energieleverancier of een leverancier van brandstof verstrekt een factuur of een verbruiks- en indicatief kostenoverzicht kosteloos aan een eindafnemer.

§ 6. Overige bepalingen

Artikel 15

Het Besluit kostenoverzicht energie vervalt.

Artikel 16

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad.

Artikel 17

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit factuur en verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Economische Zaken,

NOTA VAN TOELICHTING

I. Algemeen

1. Algemeen

Richtlijn (EU) nr. 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van de Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315, hierna: de richtlijn) schrijft maatregelen voor die energiebesparing stimuleren. Dit besluit strekt tot implementatie van de richtlijn. Het Besluit kostenoverzicht energie is ingetrokken en een nieuw besluit, het Besluit factuur en verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie (hierna: het besluit), is opgesteld omdat het merendeel van de ingetrokken bepalingen aanpassing behoefde.
Dit besluit stimuleert een kosteneffectieve verbetering van de energie-efficiëntie bij eindafnemers, doordat met de verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten (hierna verbruiks- en kostenoverzicht) inzicht wordt gegeven in het energieverbruik. Artikel 9 van de richtlijn stelt eisen aan op afstand uitleesbare meetinrichtingen (hierna: slimme meters) die op basis van richtlijn 2009/72/EG en 2009/73/EG, de zogenaamde tweede en derde elektriciteitsrichtlijn, ter beschikking worden gesteld aan kleinverbruikers. Deze voorschriften zijn er op gericht om eindafnemers zoals gedefinieerd in de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie – een natuurlijke persoon of rechtspersoon die energie koopt voor eigen eindgebruik – het volledige potentieel van slimme meters ten aanzien van energiebesparing te laten benutten. Het besluit bouwt hierop voort door, op basis van de data die met slimme meter worden gegenereerd, deze eindafnemers meer inzicht te geven in hun energieverbruik. Daarom worden er op basis van de richtlijn in dit besluit nieuwe eisen gesteld aan de facturen en verbruiks- en kostenoverzichten die energieleveranciers moeten versturen. Aan de eis in de richtlijn om naast de factuur factureringsinformatie beschikbaar te stellen, conform bijlage VII van de richtlijn wordt invulling gegeven door verbruiks- en kostenoverzichten energie te verstrekken. De resultaten van het onderzoek dat is uitgevoerd in het kader van de kleinschalige uitrol van slimme meters naar de effecten van verbruiks- en kostenoverzichten (Kamerstukken II, 2013/14, 29 023 nr. 160, bijlage, hierna: monitoringsrapportage), zijn meegenomen, daar waar deze bijdragen aan een volledige implementatie van de richtlijn.
Het onderhavige besluit implementeert de onderdelen van de richtlijn die betrekking hebben op (de kosten van) facturering en het verstrekken van verbruiks- en kostenoverzichten één op één. Dat wil zeggen dat alleen de richtlijn wordt geïmplementeerd en – conform het hiertoe strekkende kabinetsbeleid – geen aanvullend nationaal beleid wordt uitgevoerd. Het besluit is alleen van toepassing op het grondgebied van Nederland binnen de Europese Unie en heeft geen gevolgen voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

2. Factuur

Energieleveranciers moeten ten minste eens per jaar een factuur verstrekken aan de eindafnemers. In het besluit is vastgelegd dat de factuur voor alle energiesectoren in duidelijke en begrijpelijke taal wordt opgesteld. Dit wordt in het traject 'Aanbod op Maat' van de Autoriteit Consument en Mededinging (ACM) verder uitgewerkt. Hierin werken ACM en energieleveranciers samen om de terminologie op de energiefactuur eenduidiger te maken. Daarnaast werken de genoemde partijen samen om op dit gebied de ketentransparantie te vergroten. Dat wil zeggen dat de tarieven op een factuur te herleiden zijn naar het aanbod en het contract waarin dit aanbod is vastgelegd. Als de totstandkoming of de inhoud van de factuur onduidelijk is, geeft de energieleverancier hier op verzoek van de eindafnemer nadere uitleg over. Dit zorgt ervoor dat eindafnemers beter inzicht hebben in hun energieverbruik en ze deze gegevens beter kunnen vergelijken met het aanbod van een andere energieleverancier.

Dit besluit legt ook vast dat de verbruiksgegevens en de kosten voor het energieverbruik op de factuur moeten staan. De verbruiksgegevens bestaan uit de periode waar het overzicht betrekking op heeft, de totale hoeveelheid afgenomen en eventueel de teruggeleverde energie met bijbehorende prijs en de kosten voor de afgenomen energie. De verbruiksafhankelijke energiekosten bestaan onder andere uit de variabele leveringskosten, de btw die hierover wordt betaald en de verbruiksafhankelijke overheidsheffingen (zoals energiebelasting en Opslag Duurzame Energie). De verbruiksonafhankelijke kosten bestaan uit bijvoorbeeld de vaste leveringskosten en de netbeheerkosten. De weergave van het verbruik wordt weergegeven in de juiste meeteenheid, zoals vastgelegd in de Metrologiewet, zodat het eigen verbruik gemakkelijker met bijvoorbeeld verbruikersprofielen of aanbiedingen van andere leveranciers te vergelijken is. Door beter inzicht in het eigen verbruik is het voor consumenten gemakkelijker om energie te besparen.
Wanneer een eindafnemer zelf energie kan opwekken (bijvoorbeeld door zonnepanelen) en wanneer hij beschikt over een meter die teruglevering aan het net kan registreren, zoals een slimme meter, vermeldt een energieleverancier op de factuur de totale hoeveelheid aan het net geleverde energie in de betreffende periode (artikel 4, eerste lid, onder f) en het netto verbruik (artikel 4, eerste lid, onder h)

in de betreffende periode. Om het netto energieverbruik (artikel 4, eerste lid, onder h) te berekenen moet de totale hoeveelheid afgenomen energie (artikel 4, eerste lid, onder b) verminderd worden met de totale hoeveelheid door een eindafnemer aan het net geleverde energie in de betreffende periode (artikel 4, eerste lid, onder f). Dit netto verbruik kan positief of negatief zijn. Als het netto energieverbruik neutraal of positief is, kan gesaldeerd worden op basis van artikel 31, onder c, van de Elektriciteitswet 1998. Als het netto energieverbruik negatief is, levert een eindafnemer meer energie aan het net dan dat hij afneemt. In dat geval staat op de factuur ook de met de energieleverancier afgesproken prijs voor de aan het net geleverde energie (in overeenstemming met de beleidsregel redelijke terugleververgoeding vergunninghouders elektriciteit), zoals geregeld in artikel 4, eerste lid onder g van dit besluit. De saldering en de vergoeding zoals hierboven beschreven worden door de energieleverancier verrekend op de factuur, dus de totale kosten voor de netto verbruikte energie komen ook op de factuur te staan.

Bij netgebonden energievormen, zoals elektriciteit en gas, is het altijd mogelijk om dergelijke verbruiksgegevens te verstrekken. Voor niet-netgebonden energievormen zijn er grote verschillen in de hoeveelheid, de plaats waar en de tijd waarin de energie wordt afgenomen. Zo tanken automobilisten benzine bij verschillende tankstations, na verschillende hoeveelheden kilometers en op wisselende tijdstippen. Omdat hier geen regelmaat in zit, is het voor deze energievormen aan de betreffende leverancier om te bekijken welke verbruiksgegevens hij op de factuur kan zetten. Dit is ten minste de datum van de levering, de hoeveelheid afgenomen energie en de overeengekomen energieprijs. In sommige sectoren zijn er al voorschriften over de facturering. Zo vermeldt een leverancier van scheepvaartbrandstof al op een *bunker delivery note* de datum van de levering en de hoeveelheid afgenomen brandstof aan een eindafnemer (bijlage VI, voorschrift 18, punt 5, van het Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen – de Marpol). Met het verstrekken van dergelijke informatie voldoet een leverancier van scheepvaartbrandstof eveneens aan gelijkluidende bepalingen in dit besluit.

Een eindafnemer is medeverantwoordelijk voor een juiste facturering. Een eindafnemer moet daarom bijvoorbeeld tijdig de meetgegevens van het energieverbruik verstrekken aan een energieleverancier. Als een eindafnemer niet tijdig de meetgegevens doorgeeft, mag de energieleverancier een schatting maken op basis van verbruiksprofielen. In de praktijk gebeurt dit al.

3. Verbruiks- en indicatieve kostenoverzichten

Alle eindafnemers krijgen een verbruiks- en kostenoverzicht, maar de frequentie waarmee zij dit ontvangen verschilt per energiesoort. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de netgebonden energievormen elektriciteit en gas, warmte en koude die worden geleverd via lokale netten en niet-netgebonden energievormen zoals brandstoffen. Een leverancier van elektriciteit of van gas verstrekt ten minste één keer per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht. Als de eindafnemer over een op afstand uitleesbare meetinrichting beschikt die op afstand wordt uitgelezen, verstuurt een leverancier iedere twee maanden een verbruiks- en kostenoverzicht. Bij een frequentie van minimaal zes maal per jaar kan de eindafnemer in staat worden geacht diens energieverbruik efficiënt te regelen. Deze frequente informatieverschaffing geldt uitsluitend in het geval dat dit ook mogelijk is door de aanwezigheid van een op afstand uitleesbare meetinrichting die op afstand wordt uitgelezen. Omdat het doel van de richtlijn is om op een kostenefficiënte manier energiebesparing te realiseren, hoeven niet bij alle typen op afstand uitleesbare meetinrichtingen bij kleinverbruikers zes keer per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht te worden verstrekt. Voor het meten van warmte en koude voor kleinverbruikers zijn er namelijk drie typen meters op de markt: traditionele meters, meters die tot maximaal 250 meter worden uitgelezen met walk/drive by-technologie en meters die vanaf 250 meter door een netwerk van aan elkaar geschakelde meters worden uitgelezen. De laatste twee typen meters zijn op afstand uitleesbare meetinrichtingen als bedoeld in het Besluit op afstand uitleesbare meetinrichtingen. Echter, voor het verkrijgen van de noodzakelijke data voor het opstellen van een verbruiks- en kostenoverzicht zou een meteropnemer elke twee maanden bij een eindafnemer een meting moeten verrichten bij meters die op minder dan 250 meter uitleesbaar zijn. Dit is niet kostenefficiënt. Daarom is gekozen om de frequentie waarmee verbruiks- en kostenoverzichten verstuurd worden op basis van dit type meters gelijk te stellen met traditionele warmte- of koudemeters. Dit betekent dat een eindafnemer met een traditionele warmte- of koudemeter of een warmte- of koudemeter die op minder dan 250 meter uitleesbaar is, jaarlijks een verbruiks- en kostenoverzicht ontvangt. Voor meters die op grote afstand, door een netwerk van aan elkaar geschakelde meters, worden uitgelezen, geldt wel dat er tweemaandelijks een verbruiks- en kostenoverzicht moet worden verstuurd. Voor dit type meters is frequente uitlezing gangbare praktijk, waardoor het regelmatig versturen van verbruiks- en kostenoverzichten in deze situatie wel kostenefficiënt is.
Op verzoek van de eindafnemer kan de frequentie waarmee de verbruiks- en kostenoverzichten worden verstuurd worden verlaagd, maar een eindafnemer moet ten minste één maal per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht ontvangen.

Voor niet-netgebonden energie wisselt de frequentie van het versturen van een verbruiks- en kostenoverzicht, doordat er geen sprake is van een vaste aansluiting en door een wisselende energiebehoefte. Daarom kan een leverancier die over deze informatie beschikt, een verbruiks- en kostenoverzicht verstrekken aan een eindafnemer wanneer hij een factuur overhandigt, een overeenkomst sluit, een ontvangstbewijs bij een distributiestation overhandigt of wanneer er een transactie plaatsvindt.

Een eindafnemer betaalt het energieverbruik naar aanleiding van een ontvangen factuur en niet naar aanleiding van een ontvangen verbruiks- en kostenoverzicht. Zo kan het voorkomen dat een eindafnemer die over een op afstand uitleesbare meetinrichting beschikt, elke twee maanden een verbruiks- en kostenoverzicht ontvangt, maar alleen jaarlijks een factuur ontvangt. Wanneer het verbruiks- en kostenoverzicht eens per jaar wordt verstuurd, kan het overzicht als bijlage bij de factuur worden verzonden.

Het verbruiks- en kostenoverzicht heeft ten doel om essentiële informatie over het energieverbruik en de kosten hiervoor te verstrekken aan een eindafnemer, zodat deze sneller tot energiebesparende maatregelen kan overgaan. Hierbij wordt op grond van artikel 10, derde lid, onder d, van de richtlijn, onderscheid gemaakt tussen de frequentie van het versturen van het verbruiks- en kostenoverzicht en het versturen van de factuur waarmee een leverancier het betalingsverzoek doet.
Evenals ten aanzien van een factuur, is in dit besluit vastgelegd dat het verbruiks- en kostenoverzicht voor alle energiesectoren in duidelijke en begrijpelijke taal moet worden opgesteld. Als (de totstandkoming van) het verbruiks- en kostenoverzicht volgens een eindafnemer onduidelijk is, geeft de energieleverancier hier op verzoek van een eindafnemer nadere uitleg over. Dit zorgt ervoor dat eindafnemers beter inzicht hebben in hun energieverbruik en ze deze gegevens beter kunnen vergelijken met het aanbod van een andere energieleverancier.

De informatie die op de verbruiks- en kostenoverzichten als bedoeld in de artikelen 6 en 7 van het besluit moet komen te staan verschilt vanwege de verschillende frequenties waarmee de overzichten ter beschikking worden gesteld. Wanneer een verbruiks- en kostenoverzicht eens per jaar wordt verstuurd, is deze gebaseerd op de daadwerkelijke verbruiksgegevens, zoals omschreven in artikel 4, eerste lid van dit besluit. Het tweemaandelijks verbruiks- en kostenoverzicht, zoals vermeld onder artikel 10, tweede lid is gebaseerd op het daadwerkelijke verbruik, zoals weergegeven in artikel 4, onder b, f en h en op een indicatie van de verbruiksafhankelijke kosten en op een indicatie van de kosten voor de netto hoeveelheid afgenomen energie in de betreffende periode (in voorkomend geval). De leverancier baseert deze indicatie van de kosten op de gegevens uit het modelcontract. Dit is een voorbeeldcontract, waarin de huidige prijzen zijn verwerkt, inclusief de tweejaarlijkse tariefwisselingen, voor onbepaalde tijd.
Wat op elk verbruiks- en kostenoverzicht moet staan, ongeacht de frequentie waarmee het verstuurd wordt, is het standaard jaarverbruik. Dit is berekend voor de specifieke aansluiting van de afnemer en gebaseerd op zijn laatste meterstand. Hiermee kan de eindafnemer zijn eigen verbruik en kosten voor energie vergelijken met een aanbieding van een andere leverancier op bijvoorbeeld een prijsvergelijkingssite of op de website van een energieleverancier. In Nederland heeft een eindafnemer hiervoor zijn postcode en zijn jaarlijkse energieverbruik nodig. Alleen indien een verbruiks- en kostenoverzicht tegelijk met de factuur wordt verstuurd, hoeft het standaard jaarverbruik niet te worden vermeld op zowel de factuur als het verbruik- en kostenoverzicht. In dat geval heeft een eindafnemer namelijk gemakkelijk de beschikking over zijn daadwerkelijke jaarverbruik, omdat dit op de factuur staat vermeld. Wanneer de factuur en het verbruiks- en kostenoverzicht tegelijk worden verstuurd én betrekking hebben op dezelfde periode, hoeven de verbruiksgegevens niet te worden vermeld, omdat deze al op de factuur staan.
Daarnaast wordt op elk verbruiks- en kostenoverzicht indien mogelijk en nuttig een vergelijking met een andere eindafnemer uit dezelfde verbruikerscategorie gemaakt. Voor grootverbruikers is het meestal niet mogelijk – en in de gevallen dat het mogelijk is, niet nuttig – om dergelijke vergelijkingen te maken. Dat komt door het niveau van de gegevens waar de leverancier over beschikt, de eventuele bedrijfsvertrouwelijkheid van deze gegevens, het beperkte aantal grootverbruikers en de specificiteit van bedrijfsprocessen die een nuttige vergelijking tussen bedrijven verhinderen. Voor kleinverbruikers is dit wel mogelijk en nuttig, omdat hiermee de consument wordt uitgedaagd om energie te besparen.
Daarnaast vermeldt een energieleverancier, indien dit mogelijk is, de informatie op de verbruiks- en kostenoverzichten over het energieverbruik in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Alleen als een eindafnemer van energieleverancier is gewisseld, of minder dan een jaar een op afstand uitleesbare meetinrichting heeft, of als deze gegevens niet beschikbaar zijn, is dit niet mogelijk. In dit besluit wordt de voorkeur uitgesproken voor weergave van deze informatie in grafische vorm, zodat een eindafnemer in één oogopslag kan zien hoeveel energie hij heeft verbruikt.
Ook moet op elk verbruiks- en kostenoverzicht conform artikel 10, eerste lid, onder f, van dit besluit contactinformatie te vinden zijn van consumentenorganisaties die een eindafnemer kunnen adviseren op het gebied van energiebesparing. Deze contactinformatie bevat ten minste het internetadres van de organisaties. Als er onduidelijkheden over de totstandkoming van het verbruiks- en kostenoverzicht

zijn, kan een eindafnemer hier op zijn verzoek informatie van de energieleverancier over krijgen.
Bij netgebonden energievormen is het altijd mogelijk om verbruiksgegevens te verstrekken, voor niet-netgebonden energievormen is al in de vorige paragraaf over de factuur toegelicht dat dat niet altijd mogelijk is. Om die reden hoeft een verbruiks- en kostenoverzicht op basis van artikel 10 van het besluit alleen de gegevens te bevatten die een leverancier kan verstrekken, zoals datum van de levering en de hoeveelheid afgenomen energie.

Voor leveranciers van elektriciteit en van gas, die leveren aan een kleinverbruiker die beschikt over een slimme meter die op afstand wordt uitgelezen, geldt dat zij een vergelijking van het energieverbruik in dezelfde periode in de voorgaande drie jaren opnemen in het verbruiks- en kostenoverzicht. Wanneer de frequentie tweemaandelijks is, vermeldt de leverancier het totale verbruik per twee maanden op het verbruiks- en kostenoverzicht. Wanneer een eindafnemer drie jaar bij dezelfde leverancier blijft, staan er dus maximaal 18 tweemaandelijkse verbruiken op het overzicht. Dit zorgt voor inzicht in het actueel en het historisch energieverbruik van een eindafnemer. Als een consument tussentijds is veranderd van energieleverancier, is het niet mogelijk om dit inzicht te genereren. In dat geval ontvangt de consument deze informatie voor de duur van het contract.
In artikel 10, tweede lid, onder b, van de richtlijn staat dat een consument naast de verbruiks- en kostenoverzichten ook tot 24 maanden terug toegang moet hebben tot gedetailleerde verbruiksgegevens, namelijk per dag, week, maand en jaar. Voor consumenten is al geregeld dat netbeheerders op verzoek van een consument gedetailleerde gegevens beschikbaar stellen aan derden (artikel 26ab, vierde lid van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 13b, vierde lid, van de Gaswet). Dit zijn onafhankelijke dienstenaanbieders, waaronder energieleveranciers. De consument kan kiezen welke partij de beschikking krijgt over zijn meetgegevens, zodat deze partij op basis van deze gegevens energiebesparingsadvies op maat kan geven. Uit de eerder genoemde monitoringsrapportage van RVO.nl blijkt dat dit soort dienstverlening beschikbaar is en een snelle ontwikkeling doormaakt. Daarom is het niet nodig om op dit moment aanvullende regels te stellen.

4. Informatie-uitwisseling

Om een eindafnemer op passende wijze te informeren over de factureringsgegevens en de gegevens die op het verbruiks- en kostenoverzicht staan vermeld, mag een energieleverancier de factuur en de verbruiks- en kostenoverzichten, op verzoek van een eindafnemer, aan de eindafnemer verstrekken langs elektronische weg, zoals per e-mail of op een beveiligde internetpagina. Hierbij wordt uitgegaan van de huidige situatie en wordt aangesloten bij het voorkeurskanaal van de eindafnemer. In de huidige situatie staat het de leverancier vrij om per post of elektronisch te versturen en komen beide vormen van verzending voor. Met dit besluit wordt bepaald dat als de eindafnemer de factuur en het verbruiks- en kostenoverzicht per post ontvangt, hij deze op zijn verzoek elektronisch kan ontvangen.
Voor een optimale benutting van de verbruiks- en kostenoverzichten ligt het bij elektronische versturing ligt voor de hand dat de overzichten actief worden aangeboden. Dit leidt tot beter gebruik van de overzichten en dus tot meer energiebesparing. Actief aanbieden van een verbruiks- en kostenoverzicht is bijvoorbeeld door een schriftelijk bericht, of een e-mail met het verbruiks- en kostenoverzicht in de bijlage, in plaats van bijvoorbeeld het plaatsen van het overzicht op een beveiligde pagina zonder dat de consument hiervan op de hoogte wordt gesteld. De wijze waarop een eindafnemer de factuur en de verbruiks- en kostenoverzichten ontvangt kan worden vastgelegd in het contract dat de eindafnemer met de leverancier aangaat.
Voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas is reeds in artikel 26ab, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998 en in artikel 13b, vierde lid, van de Gaswet vastgelegd dat de netbeheerder de gedetailleerde verbruiksgegevens op verzoek van de eindafnemer aan een derde partij mag verstrekken. Voor afnemers van warmte, koude en brandstof en grootverbruikers van elektriciteit en warmte is hier nog niks voor geregeld. Daarom is in artikel 13 van dit besluit vastgelegd dat op verzoek van deze eindafnemers een energieleverancier of een leverancier van brandstof de beschikbare facturen en verbruiks- en kostenoverzichten aan een door deze eindafnemers geselecteerde aanbieder van energiediensten verstrekt. In bovengenoemde gevallen moeten de privacyregels in acht worden genomen bij het delen van verbruiksgegevens van eindafnemers. Om dit te borgen is geregeld dat een leverancier (en in voorkomend geval een netbeheerder) alleen bovengenoemde informatie mag delen als daarvoor uitdrukkelijk toestemming is gegeven door een eindafnemer. Ingeval de eindafnemer een natuurlijk persoon is, geldt de Wet bescherming persoonsgegevens. De wijzigingswet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie (artikel I, onderdeel C, onder 4) biedt de mogelijkheid om te regelen dat de netbeheerders op verzoek van een grootverbruiker verbruiksgegevens aan derden beschikbaar stellen.

5. Kosten voor facturering en verbruiks- en kostenoverzichten

In dit besluit worden specificaties opgenomen voor het in rekening brengen van kosten voor de verbruiks- en kostenoverzichten en de factureringskosten. Een leverancier van gas en elektriciteit mag voor het verstrekken van de verbruiks- en kostenoverzichten en de facturen geen kosten in rekening

brengen. Dit geldt ook voor een leverancier van warmte, die op grond van het niet-meer-dan-anders-principe geen hogere kosten in rekening mag brengen dan voor de levering van gas aan de orde zou zijn (artikel 5, van de Warmtewet). Ten aanzien van de kosten voor de kostenverdeling van warmte voorziet de Warmtewet al in een integraal, redelijk tarief, voor activiteiten die in rekening worden gebracht in verband met de levering van warmte (artikel 8a, vierde lid van de Warmtewet). Er is geen noodzaak om te voorzien in de regulering van tarieven voor de kostenverdelingssystematieken van koude.

6. Consultatie

Het besluit heeft van 14 juli 2014 tot en met 11 augustus 2014 ter internetconsultatie voorgelegen. Vier partijen hebben gereageerd: de Duurzame Energie Koepel, Vereniging Eigen Huis, Vereniging Energie Inzicht en Energie-Nederland. Al deze reacties zijn openbaar. Naar aanleiding van de reacties op de consultatie zijn enkele verduidelijkingen aangebracht in de toelichting van het besluit. De reacties op de consultatie hebben daarnaast geleid tot vier wijzigingen in de artikelen van het voorgenomen besluit:

1. Aan artikel 1 is de definitie van eindafnemer toegevoegd, zoals deze ook is opgenomen in de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie, namelijk een natuurlijke persoon of rechtspersoon die energie koopt voor eigen eindgebruik. Reden voor deze aanpassing is dat de term afnemer refereert naar een ieder die beschikt over een aansluiting op een (Elektriciteitswet 1998 en Gaswet). Omdat de doelgroep van dit besluit ook eindafnemers van niet-netgebonden energievormen betreft, wordt de definitie eindafnemer uit de wet implementatie energie-efficiëntie in dit besluit overgenomen en vervangt het de term ‘afnemer’ in dit besluit.
2. Om energie te kunnen besparen is inzicht in het netto verbruik – de totale hoeveelheid afgenomen energie verminderd met de totale hoeveelheid opgewekte energie – belangrijker dan de totale hoeveelheid opgewekte energie. Daarom wordt in artikel 4, eerste lid, onder h ‘door een afnemer aan het net geleverde’ vervangen door ‘verbruikte’.
3. Op het verbruiks- en kostenoverzicht worden in plaats van de daadwerkelijke kosten indicatieve kosten vermeld. Vermelding van daadwerkelijke kosten op de verbruiks- en kostenoverzichten brengt hoge meerkosten voor de energieleveranciers met zich mee en leidt niet tot het beoogde extra inzicht. Dit komt doordat de prijsopbouw van daadwerkelijke energiekosten te complex is om kort en overzichtelijk weer te geven op een verbruiks- en kostenoverzicht, wat juist bedoeld is om bondig en overzichtelijk informatie te verschaffen over energieverbruik en -kosten. Dit leidt tot een aanpassing van artikel 10 van dit besluit. De reden hiervoor is dat naar aanleiding van de consultatie is gebleken dat het vermelden van daadwerkelijke kosten tot aanzienlijke lasten leidt. Bovendien is door partijen ingebracht dat het vermelden van de verschillende daadwerkelijke tarieven tot een veelheid aan informatie leidt, die niet de beoogde prikkel tot energiebesparing geeft.
4. In artikel 10, eerste lid, onderdeel c, wordt het standaard jaarverbruik vermeld. Met deze aanpassing wordt aangesloten op de praktijk. Bovendien kan een eindafnemer het standaard jaarverbruik gebruiken om via de website van een prijsvergelijker of energieleverancier een passend aanbod van een andere leverancier te krijgen. Voor een concurrerend aanbod is het standaard jaarverbruik geschikter dan de jaarkosten omdat dit de informatie is die een consument nodig heeft om aanbiedingen van andere leveranciers te kunnen opvragen en vergelijken.

7. Uitvoerings- en handhavingstoets

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) concludeert op basis van de Uitvoering- en Handhavingstoets dat het besluit uitvoerbaar en handhaafbaar is. De ACM doet drie aanvullende suggesties om de effectiviteit van het toezicht en de doeltreffendheid van het besluit te vergroten.
De eerste suggestie is om de terminologie in het besluit aan te laten sluiten bij de terminologie die gehanteerd wordt in het traject ‘informatievoorziening op de consumentenmarkt voor energie’ en de bedragen op de factuur herleidbaar te maken naar de contract en het aanbod. Naar aanleiding van deze suggestie is de terminologie in lijn gebracht met de terminologie in het traject ‘informatievoorziening op de consumentenmarkt voor energie’. Daarnaast is in de toelichting opgenomen dat duidelijke en begrijpelijke taal bijvoorbeeld inhoudt dat de terminologie aansluit bij het ACM-traject ‘Aanbod op Maat’ en dat de tarieven op de factuur herleidbaar moeten zijn naar het contract, zoals dat op basis van het aanbod is vastgelegd. Ten tweede stelt de ACM voor dat de verplichting tot het actief verstrekken van verbruiksgegevens tot 36 maanden terug op het verbruiks- en kostenoverzicht zou moeten worden vervangen door een verplichting dat de energieleverancier deze informatie gemakkelijk beschikbaar stelt. Deze suggestie is niet overgenomen. Het verbruiks- en kostenoverzicht wordt voor deze verplichting het beste en meest kostenefficiënte middel geacht. Uiteraard kunnen leveranciers kiezen om naast het verbruiks- en kostenoverzicht andere manieren kiezen om verbruiksgegevens aan hun klanten te verstrekken.
De derde suggestie is om het versturen van de factuur en verbruiks- en kostenoverzicht aan te laten sluiten bij het voorkeurskanaal van de afnemer. Deze suggestie wordt meegenomen in het besluit door de uitgangsituatie aan te passen aan de huidige situatie, waarin verzending per post en elektronische

verzending beide voorkomen. Een afnemer die nu zijn factuur en/of verbruiks- en kostenoverzicht per post ontvangt, kan deze op zijn verzoek elektronisch ontvangen.

8. Advies Cbp

Het College bescherming persoonsgegevens (Cbp) heeft het besluit getoetst op basis van artikel 51, tweede lid van de Wet bescherming persoonsgegevens. Zij adviseert om nadere toelichting te geven op het verschil in toestemmingssystematiek rondom het ter beschikking stellen van gegevens aan derden bij kleinverbruikers en grootverbruikers van elektriciteit en gas en van eindafnemers van koude, warmte en brandstof. In de Elektriciteitswet 1998 (artikel 26ab) en de Gaswet (artikel 13b) is geregeld dat de meetgegevens van kleinverbruikers op verzoek van de afnemer door de netbeheerder aan derden beschikbaar worden gesteld. Voor afnemers van warmte, koude en brandstof ligt deze verantwoordelijkheid bij de leverancier, omdat hier geen sprake is van een splitsing tussen leverancier en netbeheerder en bij brandstof ook geen sprake is van een netbeheerder. Voor grootverbruik van elektriciteit en gas is niets geregeld in de Elektriciteitwet 1998 of Gaswet. Daarom is op basis van het advies van het Cbp in artikel 13 van dit besluit vastgelegd dat op verzoek van de grootverbruiker van elektriciteit of gas een netbeheerder de verbruiksgegevens aan een door de eindafnemer geselecteerde aanbieder van energiediensten verstrekt. Daarnaast is in de toelichting opgenomen dat ingeval de eindafnemer een natuurlijk persoon is de Wet bescherming persoonsgegevens geldt.

9. Bedrijfseffectentoets

In opdracht van de Minister van Economische Zaken heeft SIRA consulting een onderzoek gedaan naar de effecten van de implementatie van de richtlijn op de administratieve lasten en nalevingskosten van bedrijven en burgers en de uitvoeringslasten van de overheid. Uit dit onderzoek blijkt dat de regeldrukeffecten beperkt blijven doordat Nederland op belangrijke punten kan aansluiten bij het huidige beleid. Bovendien is gekozen voor een lastenluwe implementatie door geen aanvullend nationaal beleid op te nemen.
Voor de wijzigingen die voortvloeien uit artikelen 10 en 11 van de richtlijn heeft SIRA consulting berekend dat de eenmalige administratieve lasten en nalevingskosten voor bedrijven respectievelijk € 0 en verwaarloosbaar zijn. De structurele administratieve lasten en nalevingskosten zijn geraamd op respectievelijk verwaarloosbaar en € 0. Dit komt doordat destijds is aangegeven dat de nieuwe eisen voor facturen en verbruiks- en kostenoverzichten gemakkelijk geïntegreerd kunnen worden in bestaande (ICT)-systemen. De energieleveranciers hebben tijdens de consultatie aangegeven dat de nalevingskosten hoger zullen zijn dan SIRA consulting aangeeft, omdat het vermelden van daadwerkelijke kosten op de verbruiks- en kostenoverzichten en daaraan verwante eisen meerkosten met zich meebrengt. Op basis van deze reactie is in het besluit het vereiste van vermelding van daadwerkelijke kosten op het verbruiks- en kostenoverzicht vervangen door vermelding van indicatieve kosten.

10. Vaste verandermomenten

Dit besluit treedt in werking op de dag na publicatie. Hiermee wordt afgeweken van het beleid inzake de publicatie en inwerkingtreding van regelgeving (Kamerstukken II 2009/10, 29 515, nr. 309). Deze afwijking is gerechtvaardigd omdat de Europese termijn voor de implementatie van de richtlijn, 5 juni 2014, onvoldoende ruimte biedt voor toepassing van dit beleid.

II. Artikelen

Artikel 1

In de begripsbepalingen van het besluit is zoveel mogelijk aangesloten bij de definities in de (Europese) Richtlijn meetinstrumenten, het Meeteenhedenbesluit 2006, de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie, de Gaswet, de Elektriciteitswet 1998 en de Warmtewet. Alleen in enkele gevallen is in dit artikel gekozen voor een aanvullende definitie. Dit is aan de orde bij de definitie van een leverancier van brandstof, die betrekking heeft op alle leveranciers van energie door middel van een energienetwerk dat niet permanent met een eindafnemer is verbonden. Ook is gekozen voor een specifieke definitie van een energieleverancier, die betrekking heeft op alle leveranciers van energie die wel permanent met een eindafnemer verbonden zijn in een energienetwerk. Deze definities zijn noodzakelijk omdat de richtlijn soms afwijkende regels bevat voor energie die al dan niet door middel van een energienetwerk wordt geleverd.

Artikel 2

Een factuur is een belangrijk instrument om een eindafnemer te informeren over het energieverbruik en de kosten hiervoor en bevat een prikkel om energie te besparen. Dit artikel regelt dat een energieleverancier of een leverancier van brandstof tenminste één keer per jaar een factuur geeft aan een

eindafnemer van die producten. Dit vloeit voort uit bijlage VII, onder 1.1, van de richtlijn. Een energieleverancier of een leverancier van brandstof kan zelf kiezen op welk tijdstip de factuur wordt verstuurd.
Deze bepaling heeft alleen betrekking op de overhandiging van een factuur en heeft geen betrekking op gehanteerde betalingsmodaliteiten. Een energieleverancier en een leverancier van brandstof kunnen het vaak voorkomende systeem van voorschotrekeningen, waarbij een eindafnemer maandelijkse vooruitbetalingen op de factuur doet, gewoon voortzetten.

Artikel 3

Een eindafnemer moet een factuur kunnen begrijpen alvorens er kan worden overgegaan tot energiebesparing. Daarom bepaalt het eerste lid dat een energieleverancier of een leverancier van brandstof een factuur opstelt in duidelijke en begrijpelijke taal. Daarnaast regelt het tweede lid van dit artikel dat een leverancier meer informatie over een factuur verstrekt als een eindafnemer daarom vraagt. Deze voorschriften vloeien voort uit artikel 10, derde lid, onder b, tweede zinsdeel en onder e, van de richtlijn.

Artikel 4

Een factuur bevat alleen de informatie die een eindafnemer nodig heeft om de factuur goed te begrijpen. Deze informatie is opgesomd in artikel 10, derde lid, onder c, en bijlage VII, onder 1.2, onderdeel a, van de richtlijn.
In de artikelen 35 en 35a van de Wet op de omzetbelasting 1968 is al omschreven wanneer een factuur aan ondernemers moet worden verstrekt, en welke informatie daarop moet staan. Dit artikel bevat enkele aanvullende voorschriften op die bepalingen en dit artikel is ook van toepassing op facturering van particulieren. In artikel 4, eerste lid, zijn daarom voorschriften opgenomen voor een factuur van een eindafnemer.
Op grond van onderdeel a wordt de periode vermeldt waarop een factuur betrekking heeft. Het is aan een leverancier of een handelaar in brandstoffen om de omvang van deze periode te bepalen. Deze periode moet echter dusdanig gekozen worden dat de factuur begrijpelijk blijft voor de eindafnemer. Een leverancier kan dus niet teveel facturen verstrekken, of facturen verstrekken over onsamenhangende tijdsintervallen.
Op grond van onderdeel b wordt de totale hoeveelheid afgenomen energie vermeld die is afgenomen in de betreffende periode.
Op grond van onderdeel c vermeldt een factuur de totale kosten voor de afgenomen energie in de betreffende periode. Dit is het gehele bedrag dat een eindafnemer betaalt aan een energieleverancier. Dit bedrag bestaat uit de verbruiksafhankelijke energiekosten en de verbruiksonafhankelijke kosten, indien van toepassing verminderd met de waarde van de aan het net geleverde energie.
Ingevolge onderdeel d bevat de factuur de verbruiksafhankelijke energietarieven die herleidbaar zijn tot de in het aanbod gepresenteerde tarieven welke zijn overeengekomen en vastgelegd in de leveringsovereenkomst.
Ook vermeldt de factuur op grond van onderdeel e de verbruiksonafhankelijke energiekosten die door een energieleverancier in rekening worden gebracht bij een eindafnemer. Deze verbruiksonafhankelijke kosten bestaan uit bijvoorbeeld de netbeheerkosten of de vaste leveringskosten.
Onderdeel f regelt dat een factuur – indien hiervan sprake is – de totale door een eindafnemer aan het net geleverde energie vermeldt. Deze informatie is van belang voor de inschatting van de uiteindelijke energiekosten van een eindafnemer, die tevens energie aan het net levert, bijvoorbeeld met behulp van zonnepanelen en indien een eindafnemer beschikt over een meter die dergelijke informatie kan registreren, zoals een slimme meter.
Onderdeel g regelt dat een leverancier in voorkomend geval ook de overeengekomen waarde vermeldt die hij toekent voor de energie die een eindafnemer aan het net heeft geleverd, zoals dit ook is vastgelegd in de beleidsregel terugleververgoeding.
Onderdeel h bepaalt dat een leverancier op een factuur het netto energieverbruik vermeldt. Dit is de hoeveelheid afgenomen energie (als bedoeld in onderdeel b), verminderd met de aan het net geleverde energie (als bedoeld in onderdeel c). Hierdoor krijgt een eindafnemer inzicht in zijn huidige energiekosten.
Onderdeel i vermeldt de kosten voor de netto hoeveelheid afgenomen energie in de betreffende periode. Dit zijn de kosten die een eindafnemer in voorkomend geval betaald voor de netto hoeveelheid energie die hij heeft afgenomen, dus de kosten voor de totaal afgenomen energie verminderd met de hoeveelheid energie die hij heeft teruggeleverd aan het net.
In artikel 4, tweede lid, zijn voorschriften opgenomen voor een factuur van een leverancier van brandstof. Een factuur van een leverancier van brandstof bevat in ieder geval de datum van de transactie met een eindafnemer, een totale hoeveelheid afgenomen brandstof en de totale kosten voor de brandstoflevering.

Artikel 5

Op grond van de richtlijn zijn de energiekosten een zo nauwkeurig mogelijk weerspiegeling van het energieverbruik. Om die reden worden energiekosten zo min mogelijk geschat. Alleen indien een eindafnemer geen, of niet tijdig, energieverbruik aan een leverancier meldt, kan een factuur op grond van artikel 10, eerste lid, tweede alinea, van de richtlijn, worden gebaseerd op het geschatte verbruik. Dit besluit bevat geen wijzigingen in de huidige factureringssystematiek voor eindafnemers die niet beschikken over een op afstand uitleesbare meetinrichting die op afstand wordt uitgelezen. Deze eindafnemers worden jaarlijks door een leverancier verzocht om zelf de meterstanden uit te lezen en aan de leverancier mede te delen. Een leverancier kan een factuur op dergelijke informatie blijven baseren. Alleen als een eindafnemer deze informatie niet tijdig beschikbaar stelt, stelt een leverancier de factuur vast op basis van een schatting van het energieverbruik.

Artikel 6

Naast een factuur, is een verbruiks- en kostenoverzicht een belangrijk middel om een eindafnemer te informeren over het energieverbruik en om energiebesparing te stimuleren. Daarom regelt artikel 6 dat een energieleverancier of een leverancier van brandstof tenminste één keer per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht geeft aan een eindafnemer (artikel 10, eerste lid, eerste alinea, en derde lid, onder c, van de richtlijn).
Dit artikel is ook van toepassing op eindafnemers van warmte of van koude die beschikken over een op afstand uitleesbare warmtemeter die op afstand wordt uitgelezen met een signaal dat minder dan 250 meter ver draagt, of op eindafnemers van warmte of koude die beschikken over een meter die niet op afstand wordt uitgelezen. Het is niet kostenefficiënt om de meeste van deze meters vaker dan één keer per jaar uit te lezen.

Artikel 7

Op grond van de richtlijn moet een eindafnemer voldoende informatie ontvangen over zijn energiekosten (artikel 10, eerste lid, eerste alinea, en derde lid, onder c, van de richtlijn). Het potentieel van een op afstand uitleesbare meetinrichting die op afstand wordt uitgelezen, wordt het meeste benut als een eindafnemer ten minste zes keer per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht krijgt. Alleen als een eindafnemer daar om verzoekt mag een leverancier minder vaak een verbruiks- en kostenoverzicht verstrekken.

Artikel 8

Een leverancier van brandstof hoeft alleen een verbruiks- en kostenoverzicht te verstrekken als, en voor zover, de daarvoor benodigde gegevens beschikbaar zijn. Een leverancier van brandstof heeft niet altijd informatie om een verbruiks- en kostenoverzicht op te stellen, bijvoorbeeld indien een automobilist slechts incidenteel brandstof afneemt bij een wegtankstation dat slechts incidenteel wordt gepasseerd, of indien een sector zeer klein is, zoals in de huisbrandoliesector. In die omstandigheden ligt het niet voor de hand dat een leverancier van brandstof voldoende gegevens heeft om – elementen van – een verbruiks- en kostenoverzicht te verstrekken. Een leverancier van brandstof zal de informatie waarover hij wel beschikt vermelden op een verbruiks- en kostenoverzicht. Hij verstrekt waar dit mogelijk is een verbruiks- en kostenoverzicht bij een factuur, bij een overeenkomst, bij een transactie of bij een ontvangstbewijs aan eindafnemers. Dit vloeit voort uit artikel 10, derde lid, onder c, van de richtlijn. In het algemeen deel van deze nota van toelichting is al aangegeven dat een leverancier van brandstof deze informatie vooral kan verstrekken indien er een bestendige relatie is met de eindafnemer. Zo is het wellicht mogelijk dat een leverancier van brandstoffen één of meerdere keren per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht verstrekt aan eindafnemers die participeren in een loyaliteitsprogramma, die in het bezit zijn van een tankpas, of die altijd tanken bij dezelfde leverancier.

Artikel 9

Een verbruiks- en kostenoverzicht moet een eindafnemer stimuleren tot energiebesparing. Daarom bepaalt het eerste lid dat een energieleverancier of een leverancier van brandstof een verbruiks- en kostenoverzicht opstelt in duidelijke en begrijpelijke taal.
Op grond van het tweede lid geeft een leverancier een verbruiks- en kostenoverzicht dusdanig vorm dat de individuele situatie van een eindafnemer daaruit blijkt.
Daarnaast regelt het derde lid dat een leverancier meer informatie over de totstandkoming van het verbruiks- en kostenoverzicht verstrekt als een eindafnemer daarom vraagt. Deze voorschriften vloeien voort uit artikel 10, derde lid, onder b, tweede zinsdeel, en onder e, van de richtlijn.
Op grond van artikel 10, derde lid, onder d, van de richtlijn, regelt het vierde lid, dat een verbruiks- en kostenoverzicht niet gelijk te stellen is met een factuur omdat laatstgenoemde document tevens een betalingsverzoek bevat.

Artikel 10

Dit artikel beschrijft de informatie die een verbruiks- en kostenoverzicht moet bevatten. Deze bepaling vloeit voort uit artikel 10, derde lid, onder c, en bijlage VII, onder 1.2 en onder 1.3, van de richtlijn. De informatie is niet noodzakelijk om een factuur goed te begrijpen, maar is noodzakelijk om een eindafnemer meer inzicht te geven in het verbruik en te prikkelen tot besparing. Daarom moet een leverancier deze informatie op het verbruiks- en kostenoverzicht vermelden op grond van artikel 10 van dit besluit.

Op grond van het eerste lid, onderdeel a, vermeldt het verbruiks- en kostenoverzicht de periode waarop het overzicht betrekking heeft.

Op grond van het eerste lid, onderdeel b, vermeldt een verbruiks- en kostenoverzicht de gegevens die ook op een factuur zouden worden vermeld. Deze gegevens zijn al toegelicht bij artikel 4, eerste lid.

Ingevolge het eerste lid, onderdeel c, vermeldt een verbruiks- en kostenoverzicht het standaard jaarverbruik van een eindafnemer. Een leverancier gebruikt deze inschatting eveneens bij het berekenen van de eventuele voorschotten op de energiefactuur die een eindafnemer moet betalen. Die informatie stelt een eindafnemer in staat om op basis van zijn energieverbruik de aanbiedingen van verschillende energieleveranciers met elkaar te vergelijken.

Onderdeel d bepaalt dat een leverancier, indien dit mogelijk en nuttig is, een vergelijking opstelt van het energieverbruik van een eindafnemer met het energieverbruik van een gemiddelde eindafnemer uit een vergelijkbare verbruikerscategorie. Hierbij wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld de gezinssamenstelling (aantal personen in het huishouden), het woningtype, de bouwperiode of het verwarmingstype. In de vergelijking met de gemiddelde genormaliseerde of benchmark eindafnemer zijn geen gegevens van het voorgaande jaar nodig. Het is daarom niet relevant of een eindafnemer in het vorige jaar gebruik maakte van dezelfde aansluiting of van dezelfde leverancier.

Op grond van onderdeel e bevat een verbruiks- en kostenoverzicht indien dit mogelijk is een vergelijking van het energieverbruik van de eindafnemer in de periode waarop het verbruiks- en kostenoverzicht betrekking heeft, met het energieverbruik in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Bij voorkeur geschiedt deze vergelijking op grafische wijze. Als het niet mogelijk is om een grafische vergelijking te maken, vermeldt een leverancier een numerieke vergelijking. De vergelijking kan alleen worden opgesteld als een eindafnemer in dezelfde periode van het voorgaande jaar gebruik maakte van dezelfde aansluiting en zijn energie in die periode afnam van dezelfde leverancier. In andere gevallen, wanneer een eindafnemer is verhuisd of van leverancier is gewisseld, is het niet mogelijk dat een leverancier een dergelijke vergelijking weergeeft in het verbruiks- en kostenoverzicht. Een leverancier gebruikt voor deze vergelijking het energieverbruik in de betreffende periode als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b.

Een leverancier informeert een eindafnemer op grond van onderdeel f over de contactgegevens, waaronder de internetpagina, van organisaties die informatie verstrekken over energiebesparing. Deze contactinformatie kan worden verstrekt in het verbruiks- en kostenoverzicht.

Artikel 10, tweede lid, beschrijft hoe een verbruiks- en kostenoverzicht eruit moet zien dat meerdere keren per jaar wordt verstuurd, zoals wanneer een eindafnemer van gas en elektriciteit beschikt over een slimme meter. Wanneer een verbruiks- en kostenoverzicht meerdere keren per jaar verstrekt wordt, is het gebaseerd op het daadwerkelijke verbruik in de betreffende periode, zoals bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, f en h, en een reële indicatie van de energiekosten, zoals die voor de factuur daadwerkelijk worden berekend op basis van artikel 4, eerste lid onder d en i.

Artikel 10, derde lid, regelt dat ook een leverancier van brandstof een verbruiks- en kostenoverzicht kan verstrekken aan een eindafnemer. Een leverancier van brandstof is echter niet, of niet altijd, in de gelegenheid om alle gegevens op een verbruiks- en kostenoverzicht te vermelden die in artikel 10, eerste en tweede lid, omschreven zijn. Een leverancier van brandstof vermeldt daarom alleen de gegevens op een verbruiks- en kostenoverzicht als, en voor zover, hij daarover beschikt.

Op grond van artikel 10, vierde lid, kan een energieleverancier of een leverancier van brandstof besluiten om bepaalde informatie niet op een verbruiks- en kostenoverzicht te verstrekken als die informatie al is opgenomen op een factuur die gelijktijdig met het overzicht wordt verstrekt. Dit is het geval wanneer de periode waarop de factuur betrekking heeft dezelfde periode is als waar het verbruiks- en kostenoverzicht op heeft. Dit komt bijvoorbeeld voor bij eindafnemers die niet beschikken over een op afstand uitleesbare meter, bij eindafnemers die wel over zo'n meter beschikken maar die hebben verzocht om deze niet op afstand uit te lezen of die een leverancier hebben gevraagd om maar één keer per jaar een verbruiks- en kostenoverzicht te verstrekken. In dergelijke gevallen kunnen de gegevens op het verbruiks- en kostenoverzicht worden beperkt tot nog niet op de factuur vermelde gegevens voor zover deze gegevens beschikbaar zijn (dit zijn de gegevens als bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder d tot en met f). Wanneer de periode waarop de factuur en het verbruiks- en kostenoverzicht betrekking hebben verschillen, hoeft het standaard jaarverbruik niet te worden vermeld op het verbruiks- en kostenoverzicht. Omdat jaarlijks een factuur wordt verstuurd en het totale verbruik van het afgelopen jaar al op de factuur staat, is hiermee voldoende informatie verschaft.

Artikel 11

Vanwege de grootschalige uitrol van de op afstand uitleesbare meetinrichting, zullen steeds meer kleinverbruikers in het bezit komen van een dergelijke meter (bijlage 1, onder 2, van Richtlijn 2009/72/EG of bijlage 1, onder 2, van Richtlijn 2009/73/EG). Een doel van deze meters is om meer informatie over het energieverbruik te verstrekken aan een eindafnemer. Wanneer een dergelijke meter op afstand wordt uitgelezen heeft een leverancier periodiek de beschikking over het energieverbruik van een eindafnemer. Dit artikel bepaalt dat deze informatie beschikbaar wordt gesteld aan een eindafnemer. Daartoe vermeldt een leverancier de hoeveelheid energie die een eindafnemer volgens ieder verbruiks- en kostenoverzicht heeft afgenomen in de afgelopen 36 maanden of, indien dit korter is, in de periode van het leveringscontract (artikel 10, tweede lid, onder a, van de richtlijn).

Artikel 12

Een eindafnemer moet kunnen kiezen of hij de factuur of het verbruiks- en kostenoverzichten elektronisch wil ontvangen. Hij kan zijn verzoek bijvoorbeeld indienen bij het aangaan van een leveringsovereenkomst, of gedurende de looptijd van zo'n contract. Wel moet de leverancier een verbruiks- en kostenoverzicht actief aanbieden aan de eindafnemer. Het is dus niet voldoende dat de leverancier het verbruiks- en kostenoverzicht op een (persoonlijke) webpagina zet zonder de eindafnemer hierop te wijzen, door bijvoorbeeld het verzenden van een emailbericht aan de eindafnemer. Met deze bepaling is geborgd dat een eindafnemer een factuur of een verbruiks- en kostenoverzicht langs elektronische weg ontvangt (artikel 10, derde lid, onder b, eerste zinsdeel, van de richtlijn). Hierdoor is deze informatie tevens op passende wijze toegankelijk voor een eindafnemer (artikel 11, eerste lid, tweede zinsdeel, van de richtlijn).

Artikel 13

Een eindafnemer die meer gedetailleerde informatie over zijn energieverbruik en advies op maat over energiebesparing wil krijgen, kan de hulp van een aanbieder van energiediensten inroepen (artikel 10, derde lid, onder a, van de richtlijn). Hiervoor heeft de aanbieder van energiebesparingsdiensten toegang nodig tot verbruiksgegevens. Voor kleinverbruikers van gas of elektriciteit is al geregeld in artikel 13b, derde lid van de Gaswet en artikel 26ab, vierde lid van de Elektriciteitswet dat de netbeheerder op verzoek van de eindafnemer meetgegevens aan derden verstrekt. Voor grootverbruikers van elektriciteit en gas en eindafnemers van warmte, koude en brandstof is nog niets geregeld. Dit artikel bepaalt daarom dat op verzoek van een grootverbruiker een netbeheerder gedetailleerde informatie moet verstrekken aan een aanbieder van energiebesparingsdiensten, overeenkomstig de wijze waarop dit is geregeld in artikel 26ab, vierde lid van de Elektriciteitswet en artikel 13b, derde lid van de Gaswet. Een afnemer van warmte, koude of brandstof kan zijn leverancier verzoeken de beschikbare facturen en verbruiks- en kostenoverzichten aan een aanbieder van energiebesparingsdiensten te verstrekken. Brandstof is niet net-gebonden, waardoor er geen sprake is van een netbeheerder en bij de levering van warmte en koude is er geen verschil tussen de netbeheerder en leverancier, zoals dat bij elektriciteit en gas wel het geval is.
Een netbeheerder of leverancier zal de informatie alleen verstrekken op basis van een ondubbelzinnig verzoek van een eindafnemer, waardoor er geen sprake is van een inbreuk op de beveiliging en de vertrouwelijkheid van de persoonsgegevens van een eindafnemer. Bovendien worden natuurlijke personen beschermt door de Wet bescherming persoonsgegevens.

Artikel 14

Dit artikel bepaalt dat een energieleverancier of een leverancier van brandstof een factuur of een verbruiks- en kostenoverzicht kosteloos verstrekt aan een eindafnemer. Dit voorschrift implementeert artikel 11, eerste lid, eerste zinsdeel, en artikel 11, tweede lid, eerste zin, van de richtlijn.

III. Transponeringstabel

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving; toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte
Artikel 10, eerste lid, eerste alinea, derde lid, onder c	Artikel 6	Geen	

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving; toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte
Artikel 10, eerste lid, eerste alinea, derde lid, onder c	Artikel 7	De optie om de frequentie van het verstrekken van de factuurinformatie te bepalen	Zie onderdeel I, § 3
Artikel 10, eerste lid, eerste alinea, derde lid, onder c en e	Artikel 8	Geen	
Artikel 10, eerste lid, tweede alinea	Artikel 5	Geen	
Artikel 10, tweede lid, onder a	Artikel 11	Geen	
Artikel 10, tweede lid, onder b	Al geïmplementeerd in artikel 13b, tweede en vierde lid, van de Gaswet en artikel 26ab, tweede en vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder a	Al geïmplementeerd voor kleinverbruikers van gas en van elektriciteit (artikel 13b, derde lid, van de Gaswet en artikel 26ab, derde lid, van de Elektriciteitswet 1998). Voor overige eindafnemers geïmplementeerd in artikel 13	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder b, eerste zinsdeel	Artikel 12	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder b, tweede zinsdeel en onder e	Artikelen 3 en 6, eerste en tweede lid	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder c, bijlage VII, onder 1.1	Artikel 2	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder c, bijlage VII, onder 1.2, onderdeel a	Artikel 4	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder c, bijlage VII, onder 1.2, onder b en c, en onder 1.3	Artikel 7	Geen	
Artikel 10, derde lid, onder d	Artikel 9, vierde lid	De optie om te bepalen dat bij de factuur gevoegde informatie niet als een betalingsverzoek wordt beschouwd	Zie onderdeel I, § 3
Artikel 11, eerste lid, eerste zinsdeel en tweede lid, eerste zin	Artikel 14	Geen	
Artikel 11, eerste lid, tweede zinsdeel	Artikel 12	Geen	
Artikel 11, tweede lid, tweede zin		De optie om te bepalen dat bepaalde kosten in rekening te brengen die een derde heeft gemaakt ten behoeve van het opstellen van facturen voor het verbruik van warmte	Van deze optie wordt geen gebruik gemaakt. Zie onderdeel I, § 4

De Minister van Economische Zaken,